

– OG FÅ SÅ ÆNDRET DEN TITEL FRA SCIENT. BIBL. TIL SCIENT.INF.

Hvordan ser fremtidens bibliotekarer på deres uddannelse?

Perspektiv har sat fokus på kvaliteten af uddannelserne på IVA og SDU. De studerende føler sig klædt på til fremtidens arbejdsmarked, men efterlyser flere undervisningstimer, mere kultur, it og praktisk erfaring, og så skal der skrues ned for biblioteksfagene på IVA.

S

TEKST SABRINE MØNSTED FOTO JAKOB BOSEBRUP

»Ser man på valgfagene, virker de mere som lektioner, man ville få på en bibliotekaruddannelse end på én, der beskæftiger sig med informationsvidenskab. Det nye navn tiltrak mange nye elever, men hvis I skuffer dem med bibliotekarpladder fra 1999, så nytter det ikke noget på lang sigt.«

Sådan lyder en kommentar fra en bachelorstuderende ved Det Informationsvidenskabs holdige Akademi (IVA) i en undersøgelse, Perspektiv har foretaget af de studerendes opfattelse af deres studie.

Netop det, at IVA har svært ved at ryste traditionerne fra tiden som biblioteksskole af sig, peger flere studerende på. En studerende skriver for eksempel: »IVA er stadig forankret i biblioteksverdenen og glemmer nogle gange at perspektivere til det private i undervisningen.«

Debatten var også oppe på et temamøde i slutningen af december 2011 på IVA i København, afholdt af De Studerendes Råd. Her lød argumentet, at det er nødvendigt, at IVA

retter blikket mod andre sektorer, blandt andet fordi prognoserne for folkebibliotekerne ser dystre ud. En undersøgelse fra Bibliotekarforbundet viser for eksempel, at bibliotekscheferne over de næste fem år forventer at ansætte omkring 100 – langt færre end det antal, der i samme periode vil forlade bibliotekssektoren.

BIBLIOTEKSARVEN

Uddannelseschef på IVA, Jette Hyldegård, kalder det en løbende udvikling at gå fra at være en professionsrettet biblioteksskole til at blive et bredt universitetsstudie. IVA's historie er forankret i biblioteksfaget, så det tager tid at ændre, mener hun.

- Biblioteker bliver for eksempel ofte brugt som cases til at belyse et tema, og her skal vi blive bedre til også at inddrage andre cases, for eksempel private virksomheder, siger Jette Hyldegård.

Hun mener dog, at de studerendes opfattelse af, at der er en overvægt af biblioteksrettede fag også kan bunde i misforståelser.

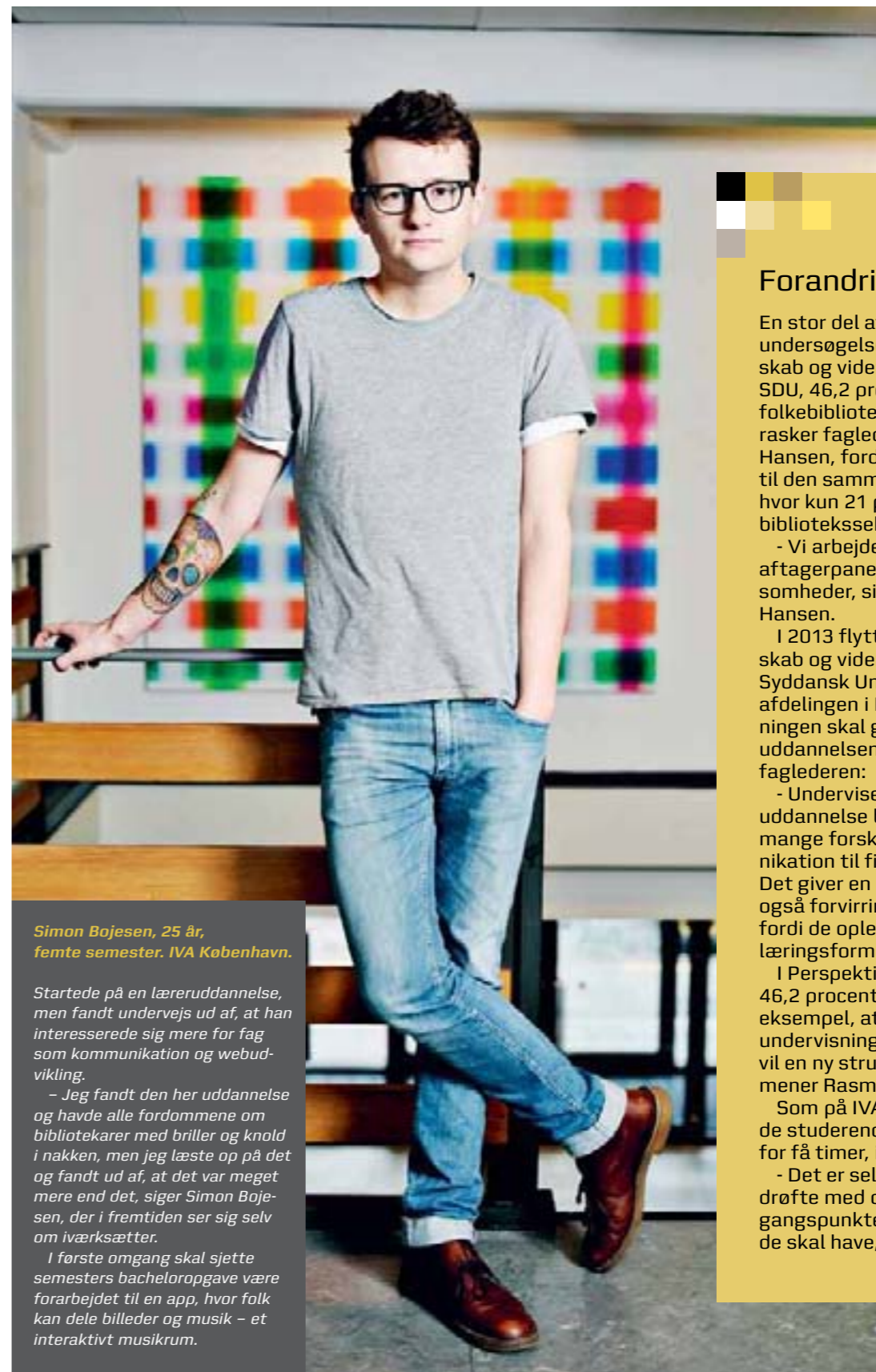
- Vi slæber rundt på en arv, hvor der er stærke associationer til ordet bibliotek – også hos de studerende. For eksempel handler et kursus om digitale biblioteker reelt om opbygning af digitale databaser, som også er relevant i en privat virksomhed, siger Jette Hyldegård, der kalder navnskiftet til IVA en naturlig konsekvens af den udvikling, uddannelsen har taget.

- I dag uddanner vi bredere. Ved at sammentænke informationsvidenskab og kulturformidling har vi et unikt produkt både i Danmark og internationalt, men vi kan kun brande os på den kombination, hvis fagene også står stærkt hver for sig, siger hun og understreger, at biblioteksområdet fortsat vil være blandt IVA's omdrejningspunkter for forskning og undervisning. Blandt andet som ét af IVA's seks forskningsområder, *Innovation ved Biblioteker*, og som et obligatorisk modul på bacheloruddannelsen.

PRIVAT FREMTID

De studerende ser et bredt arbejdsmarked for sig. 40 procent af de adspurgte på IVA ser sig selv i en privat virksomhed, når de er færdiguddannede, mens kun 21 procent forestiller sig et job på et folkebibliotek. IVA's karriererådgiver, Charlotte Vestergaard, mener, at tallene også er et udtryk for, at de studerende gerne vil satse på flere professioner end blot den biblioteksrettede.

I tråd med den udvikling lyder en opfordring fra en studerende:

Simon Bojesen, 25 år, femte semester. IVA København.

Startede på en læreruddannelse, men fandt undervejs ud af, at han interesserede sig mere for fag som kommunikation og webudvikling.

- Jeg fandt den her uddannelse og havde alle fordommene om bibliotekarer med briller og knold i nakken, men jeg læste op på det og fandt ud af, at det var meget mere end det, siger Simon Bojesen, der i fremtiden ser sig selv om iværksætter.

I første omgang skal sjette semesters bacheloropgave være forarbejdet til en app, hvor folk kan dele billeder og musik – et interaktivt musikrum.

Forandring på SDU

En stor del af de studerende i undersøgelsen fra Bibliotekskundskab og videnskommunikation på SDU, 46,2 procent, ser sig selv på et folkebibliotek i fremtiden. Det overrasker fagleder Rasmus Thorning Hansen, fordi SDU henvender sig til den samme målgruppe som IVA, hvor kun 21 procent ser sig selv i bibliotekssektoren.

- Vi arbejder også på at udvide aftagerpanelet med de private virksomheder, siger Rasmus Thorning Hansen.

I 2013 flytter Bibliotekskundskab og videnskommunikation fra Syddansk Universitet i Odense til afdelingen i Kolding, og studieordningen skal gentænkes. Det vil gøre uddannelsen mere helstøbt, mener faglederen:

- Underviserne på den nuværende uddannelse bliver hentet ind fra mange forskellige fag fra kommunikation til filosofi og pædagogik. Det giver en bred faglighed, men også forvirring hos de studerende, fordi de oplever meget forskellige læringsformer, siger han.

I Perspektiv's undersøgelse svarer 46,2 procent af de studerende for eksempel, at det faglige niveau af undervisningen er svingende, og det vil en ny struktur dæmme op for, mener Rasmus Thorning Hansen.

Som på IVA er der en stor del af de studerende, der mener, at de har for få timer, i alt 38,5 procent.

- Det er selvfølgelig noget, jeg vil drøfte med de studerende, for i udgangspunktet er de sikret de timer, de skal have, siger han.

»Og få så ændret den titel fra scient. bibl til scient. inf. Den ligger jo lige for!«

Karriererådgiver Charlotte Vestergaard medgiver, at der er en pointe i, at titlen cand.scient.bibl. signalerer en relation til biblioteket, hvor »inf.« handler om information. Men hun understøtter, at udover at det er en beskyttet titel og dermed en ministeriel beslutning, så kan titlen cand. scient. inf. virke ekskluderende, fordi den ikke vil være dækkende for kulturformidlere.

MEGET MERE KULTUR OG IT

Netop kombinationen af de to fag, information og kultur, har trukket mange nye studerende. De sidste to år er ansøgerantallet til IVA for alvor steget for første gang siden år 2000. Og størstedelen af de studerende på IVA, nemlig 77 procent, svarer, at de oplever mulighed for at tone deres uddannelse gennem valgfag. På SDU er det tal oppe på 92 procent.

Alligevel mener halvdelen af de studerende på IVA, at der er fag, IVA burde udbyde. På SDU er det tal kun 15 procent. De fag, som bliver efterlyst på IVA, er flere kulturfag og flere tekniske fag som programmering, udvikling af informationsteknologi og webdesign.

Det undrer Jette Hyldegård, at flere studerende efterspørger kulturfag. Hun mener, at kulturdimensionen er dækket ind under valgfagene, men vurderer, at det kan handle om ordlyden af kurserne.

- Jeg ser på, om der er toningsmuligheder inden for kulturområdet i det samlede udbud af kurser, og ikke på om der står for eksempel kultur i titlen, siger hun.

Jette Hyldegård er til gengæld ikke overrasket over, at nogle studerende savner de mere tekniske fag som programmering. Det er et bevidst fravalg fra IVA's side.

På IVA er kommunikations- og formidlingsdelen helt central. De studerende skal for eksempel kunne gå i dialog med programører og være brobyggere, men reelle færdigheder i programmering er noget, man må få på for eksempel ITU, siger Jette Hyldegård.

Hun understreger, at det altid er interessant at høre de studerendes ønsker til kommende kurser, og at det da ville være dumt ikke at bruge den viden, uden at det skal komme til at handle om udbud og efterspørgsel.

Flere cand.scient.bibl'er på vej

71 procent af de adspurgte studerende på IVA forventer at afslutte med en kandidatuddannelse.

Og det er den vej, det går, mener lektor på DPU, Camilla Hutter. Hun kalder det en selvforstærkende udvikling.

- Det vil ofte være dem med den højeste uddannelse, der får job først, så når flere kommer ud som kandidater, går der inflation i uddannelsen. Det betyder enten, at det bliver nødvendigt at være cand. scient. bibl., eller at vi får et opdelt arbejdsmarked, så bibliotekar DB'erne bliver ansat til at varetage bestemte job.

STUDERENDE TÆNKER KREATIVT

Og det er oplagt at involvere de studerende i udviklingen af en uddannelse, mener Camilla Hutter, lektor og udviklingschef på Center for Ungdomsforskning på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. De studerende er gode til at se nye fagkombinationer og relevante erhvervskompetencer - ofte før underviserne, mener hun.

- Hvor underviserne tit ser fagene i kasser, ser de studerende på konkrete kompetencer og karrieremuligheder. Så at udvikle nye fag i samarbejde og dialog med de studerede og aftagerne giver rigtig god mening, siger Camilla Hutter.

De studerende skal også se IVA som én brik i et fleksibelt uddannelsessystem, og Jette Hyldegård opfordrer de studerende til at kombinere deres uddannelse med fag fra andre uddannelsesinstitutioner både i Danmark og i udlandet. IVA samarbejder for eksempel med Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab på Københavns Universitet og Humboldt-Universität i Berlin.

Tanken er, at de studerende aktivt skal være med til at forme og tage ansvar for deres uddannelse blandt andet ved at vælge valgfag og projektemner. Og selv om der overordnet er tre toningsretninger på bacheloruddannelsen på IVA, informationsformidling, kulturformidling og medier, så er valgfagene ikke lagt an på én retning.

- Vi ønsker ikke at sige, at hvis du tager det og det fag, så bliver du usability-konsulent, kulturformidler, eller noget tredje. De skal selv sætte sig ind i fagene og planlægge deres studie, siger Jette Hyldegård.

FLERE TIDER, TAK

På IVA har de studerende i gennemsnit 15 timer om ugen, hvilket er tre timer mere end på mange andre videregående uddannelser. Alligevel mener 48 procent af de adspurgte på IVA, at de har for få undervisningstimer. En krydstabulering af resultatet viser, at det især er bachelorstuderende, der efterspørger flere timer. Camilla Hutter mener, at det er et udtryk for, at de studerende ikke oplever nok interaktion med underviserne, og konsekvensen kan blive, at de studerende bliver usikre på, om de lærer det, de skal.

- Det er næsten halvdelen af de studerende, der synes, at de har for få timer. Det bør ikke være så mange, fordi sparring og interaktion med underviserne er afgørende for at sikre læring og fastholdelse, siger Camilla Hutter.

Ugebreve A4 gennemførte i efteråret 2011 en lignende undersøgelse blandt studerende på videregående uddannelser. Her svarede 32 procent, at de mente, at de havde for få timer.

Maj Andersson, 22 år, tredje semester. IVA København.

-Jeg vil gerne arbejde med kommunikation og kulturformidling, gerne børneorienteret kultur.

Sidste år skrev Maj Andersson opgave om DR's børneprogrammer Ingrid og Lillebror og Hr. Skæg. Indtil nu har studiet levet op til hendes forventninger og mere til.

- Jeg har været positivt overrasket over niveauet af undervisningen og fagene.

UNDERSØGELSEN I TAL

Hvordan vurderer du antallet af undervisningstimer på dit studie?

Tilstrækkelig	61,5 % (IVA)	51,9 % (SDU)
For få	48,1 % (IVA)	38,5 % (SDU)

Hvordan vurderer du antallet af studerende på undervisningsholdene?

For mange	4,7 % (IVA)	
Tilpas	83,6 % (IVA)	76,9 % (SDU)
For få	1,7 % (IVA)	23,1 % (SDU)

Oplever du mulighed for at tone din uddannelse i den retning du gerne vil?

Ja	76,6 % (IVA)	92,3 % (SDU)
Nej	14,8 % (IVA)	
Ved ikke	8,6 % (IVA)	7,7 % (SDU)

I hvilken grad mener du, at IVA/SDU ruster dig til fremtidens arbejdsmarked?

I høj grad	14 % (IVA)	
I nogen grad	68,2 % (IVA)	84,6 % (SDU)
I mindre grad	16,3 % (IVA)	7,7 % (SDU)

Hvor ser du dig selv i fremtiden?

I det private (virksomheder)	39,5 % (IVA)	23,1 % (SDU)
I staten (forskningsbiblioteker)	10,9 % (IVA)	7,7 % (SDU)
I kommuner (folkebiblioteker)	20,9 % (IVA)	46,2 % (SDU)
Ved ikke	28,7 % (IVA)	23,1 % (SDU)

Hvordan vurderer du det faglige niveau af undervisningen?

Højt	31 % (IVA)	7,7 % (SDU)
Jævnt	31 % (IVA)	38,5 % (SDU)
Svingende	35,7 % (IVA)	46,2 % (SDU)
Lavt	2,3 % (IVA)	7,7 % (SDU)

Heidi Stoklund Larsen, 25 år, tredje semester. IVA København

- Det var kombinationen af det tekniske og formidling, der gjorde, at jeg valgte IVA, men lige nu er jeg begravet i informationsvidenskab, og jeg kan se, hvor vigtigt det er at forstå teorien bag de redskaber, vi bruger i for eksempel bibliometri, siger Heidi Stoklund Larsen.

Camilla Hutters kalder det en klar tendens på de videregående uddannelser, men understreger, at timetallet skal ses i sammenhæng med, hvordan studiet ellers er organiseret.

- 12-15 undervisningstimer kan være nok, hvis den faglige interaktion bliver tilfredsstillende gennem workshops, studiegrupper, faglig vejledning, praktiske øvelser og så videre, men de 48 procent antyder, at det ikke helt er tilfældet her, mener hun.

MØDES I TEKØKKENET

Det sociale aspekt ved undervisningen kan dog også spille ind. En bachelorstuderende skriver i en kommentar til antallet af undervisningstimer:

»(...) Samtidig ville det også forbedre det sociale miljø, at man sås mere regelmæssigt med sit hold - og et socialt netværk på studiet har for mig vist sig at være altafgørende for mit engagement og lyst til studiet.«

Camilla Hutters er enig i, at både det faglige og sociale er vigtigt for et godt studiemiljø. Derfor nytter det heller ikke at boome antallet af undervisningstimer, hvis skolen alligevel ligger øde hen bagefter. De studerende skal føle, at lokalerne er deres, og at de kan bruge dem uden for »åbningstid«. Gode studiepladser, tilgængelighed til et bibliotek, og mulighed for at støde på underviserne i et fælles tekøkken til en uformel snak, er alt sammen med til at skabe et godt studiemiljø, mener forskeren.

Netop studiemiljøet har IVA haft fokus på og oprettede i efteråret 2010 obligatoriske studiegrupper og i 2011 frivillige øvelsesgrupper, hvor ældre studerende står for praktiske øvelser, og rigtig mange studerende møder op til de frivillige øvelser.

Camilla Hutters ser det som et godt supplement, som vinder frem på mange uddannelser, fordi der generelt er kommet færre ressourcer til undervisning.

- Der skal bare stadig være en samlet plan for studiet, også for dem, der ikke dukker op til de frivillige øvelser, siger hun.

HVORDAN GØR MAN I VIRKELIGHEDEN?

Flere studerende savner praktisk erfaring undervejs i studiet. En kandidatstuderende sætter det på spidsen:

»Selvom der er kommet mulighed for praktik på kandidatuddannelsen, så er det meget lidt praktisk uddannelse. Man kan risikere at stå som et teoretisk velfunderet, men praktisk fjols, når man er færdig.«

En anden skriver:

»Praktisk erfaring efterlyses, mere fokus på det, som er unikt for skolen, og på det private.«

I slutningen af december 2011 holdt De Studerendes Råd på IVA i København debatmøde om alternative undervisningsformer. En studerende efterlyste flere private virksomheder som cases i undervisningen, og at bibliotekssektoren fyldte mindre? Lektor Trine Schreiber argumenterede for, at de studerende ser bibliotekssektoren som en ressource. - I bliver mødt med en særlig velvilje på bibliotekerne, og det skal I drage fordel af. Den viden og erfaring I får der, kan I sagtens bruge mange andre steder, sagde hun blandt andet.

Men der er kommet mere praktik. I efteråret 2011 blev IVA's studieordning revideret, og kandidatstuderende fik ret til en månedens praktik. Tidligere var praktik noget, der skulle søges dispensation til, men nu kan dispensationen i stedet handle om at forlænge praktikken, hvilket foreløbig én har gjort.

- Nu må vi se, hvor mange der i det hele taget vælger praktik på deres kandidatuddannelse, siger karriererådgiver på IVA, Charlotte Vestergaard, men tilføjer, at fødder flytter ting, så hvis rigtig mange søger om længere praktik, er det noget, man må tage op igen.

VI ER KLÆDT PÅ

Ønsker om mere praktik, kultur og it betyder dog langt fra, at de studerende ikke er tilfredse med de kompetencer, de tilegner sig på IVA og SDU. Hele 82 procent på IVA vurderer, at deres uddannelse i høj eller i nogen grad ruste dem til fremtidens arbejdsmarked. På SDU er tallet 84 procent. En bachelorstuderende skriver i en kommentar:

»IVA tilbyder en bred, alsidig, grundig, nytænkende, grænsebrydende undervisning.«

Og det er rigtig flot, at så få tvivler på, at de får de nødvendige kompetencer, mener Camilla Hutters. Til sammenligning tvivlede 39 procent af de studerende på en række længere videregående uddannelser på deres kompetencer, i en undersøgelse lavet af Ugebrevet A4.

Karriererådgiver i Bibliotekarforbundet, Sofie Plenge, bekræfter, at de studerende fra både IVA og SDU står med meget relevante kompetencer, når de er færdiguddannede.

- De bliver klædt på både til det private og det offentlige arbejdsmarked, og vi kan se, at vores medlemmer gør en kæmpe forskel. De får kompetencer, der giver dem adgang til områder og brancher, der rent faktisk er i vækst, for eksempel inden for viden-service og rådgivningsvirksomheder, hvor flere cand.scient.bibl.'er allerede er ansat, siger Sofie Plenge. ■